

Octavia E. Butler

De zaaier

Vertaald uit het Engels door Reshma Jagernath en Ine Willems

SIGNATUUR

2024

1

*Al wat je aanraakt
Verander je.
Al wat jij verandert
Verandert jou.
De enige onsterfelijke waarheid
Is Verandering.
God
Is Verandering.*

AARDEZAAD: BOEK VAN DE LEVENDEN

Zaterdag 20 juli 2024

Ik had vannacht die droom weer. Ik had het natuurlijk kunnen zien aankomen. Ik krijg hem altijd als ik het ergens moeilijk mee heb, als ik aan mijn hoogstpersoonlijke haakje kronkel en doe alsof er niets aan de hand is. Ik krijg hem als ik mijn vaders dochter probeer te zijn. Vandaag is onze verjaardag: mijn vijftiende en zijn vijfenvijftigste. Vandaag zal ik me naar hem proberen te schikken: naar hem, naar de gemeente en naar God. En dus heeft de droom me er vannacht aan herinnerd dat het allemaal één grote leugen is. En die leugen zit me zo dwars dat ik denk dat ik de droom beter kan opschrijven.

Ik leer vliegen, loskomen van de zwaartekracht. Niemand geeft me les. Ik leer het mezelf, stukje bij beetje, droomles na droomles. Geen heel subtiel beeld, maar het snijdt wel hout. Ik heb veel lessen gehad en ben nu beter in vliegen dan eerst. Ik vertrouw nu ook meer op mijn kunnen, maar ik ben nog steeds bang. Ik heb het sturen nog niet helemaal onder controle.

Ik leun naar voren, in de richting van de deur. Het is net zo'n deur als tussen mijn kamer en de gang. Hij lijkt ver weg, maar ik leun ernaartoe. Ik houd mijn lijf aangespannen en recht, en laat datgene wat ik beet heb los, wat het ook is dat er tot nog toe voor heeft gezorgd dat ik niet hoger ga, of val. Ik hel naar voren in de lucht, ver genoeg om niet omhoog te gaan, niet zover dat ik omlaagga. En dan kom ik in beweging, alsof ik op de lucht drijf, een kleine meter boven de grond, tussen dolle paniek en puur geluk in.

Ik zweef naar de deur toe. Koel, bleek licht straalt ervan af. Dan drijf ik een beetje af naar rechts, en nog een beetje. Ik begrijp dat ik de deur ga missen en tegen de muur ernaast zal klappen, maar ik kan niet remmen of draaien. Ik zweef weg van de deur, weg van die koele gloed naar een ander licht.

De muur staat in brand. Het vuur komt uit het niets, het vreet zich door de muur, begint al om zich heen te grijpen, naar mij te grijpen. Het spreidt zich uit. Ik zweef de vuurzee in. Om me heen schieten de vlammen op. Ik sla en schop en probeer eruit weg te zwemmen, maar grijp in lucht en vuur, ik sta in brand! Duisternis.

Misschien word ik half wakker. Dat gebeurt soms als het vuur me opslokt. Dat is niet best. Als ik helemaal wakker word, kan ik niet meer slapen. Ik probeer het wel, maar het is me nog nooit gelukt.

Deze keer word ik niet helemaal wakker. Ik ga over in het tweede deel van de droom, het deel dat normaal en echt is, het deel dat jaren geleden, toen ik klein was, echt gebeurd is, al leek het toen niet belangrijk.

Duisternis.

Duisternis die lichter wordt.

Sterren.

Sterren met hun koele, bleek schitterende schijnsel.

‘Toen ik klein was zagen we nooit zoveel sterren,’ zegt mijn stiefmoeder tegen mij. Ze spreekt Spaans, haar moedertaal. Roerloos en nietig staat ze daar naar de weidse krul van de Melkweg te kijken. Zij en ik zijn na donker buiten om de was van de lijn te halen. Overdag is het zoals altijd warm geweest, en allebei houden we van het koele duister van de late avond. Er staat geen maan, maar we kunnen prima zien. De hemel staat vol sterren.

De buurtmuur is een enorme zwarte aanwezigheid vlakbij. Ik zie er een ineengedoken dier in, klaar om je te bespringen misschien, eerder bedreigend dan beschermend. Maar mijn stiefmoeder is bij me, en zij is niet bang. Ik blijf bij haar in de buurt. Ik ben zeven.

Ik kijk op naar de sterren en naar de eindeloze zwarte hemel. ‘Hoezo zag je ze niet?’ vraag ik. ‘Iedereen kan ze zien.’ Ik spreek ook Spaans, zoals ze me heeft geleerd. Op een of andere manier schept het intimiteit.

‘Lichtvervuiling,’ zegt ze. ‘Stadslichtjes, vooruitgang, groei, al die dingen waar het nu te warm voor is en waar we toch het geld niet voor hebben.’ Ze is even stil. ‘Toen ik zo oud was als jij zei mijn moeder dat de sterren – die paar die we konden zien – vensters waren naar de hemel. Vensters waar God doorheen kon kijken om een oogje op ons te houden. Dat heb

ik bijna een jaar lang geloofd.' Mijn stiefmoeder geeft me een armvol luiers van mijn jongste broertje. Ik neem ze aan, loop terug naar het huis waar ze de grote rieten wasmand heeft staan en leg de stapel luiers op de rest van het wasgoed. De mand is vol. Ik kijk of mijn stiefmoeder me niet in de gaten houdt, laat mezelf dan achterover op de zachte berg zon-ge-steven schone kleren vallen. Heel even lijkt het vallen op zwe-ven.

Ik lig er naar de sterren te kijken. Ik pik er sterrenbeelden uit en noem de sterren waaruit ze bestaan. Die heb ik uit een boek over astronomie dat van mijn oma van vaderskant is geweest.

Ik zie de plotse lichtveeg van een meteor westwaarts langs de hemel flitsen. Ik staar hem na en hoop er nog een te zien. Dan roept mijn stiefmoeder en ga ik weer naar haar toe.

'Er zijn nu ook stadslichtjes,' zeg ik. 'En je kunt de sterren gewoon nog steeds zien.'

Ze schudt haar hoofd. 'Niet half zoveel als vroeger. Kinderen van nu hebben geen idee wat een zee van licht een stad vroeger was, en niet eens zo lang geleden.'

'Ik heb liever de sterren,' zeg ik.

'De sterren zijn gratis.' Ze haalt haar schouders op. 'Zelf heb ik liever de stadslichtjes terug, en hoe eerder hoe beter. Maar de sterren kunnen we betalen.'

2

*Onrijpe vingers kunnen zich branden
Aan een geschenk van God.*

AARDEZAAD: BOEK VAN DE LEVENDEN

Zondag 21 juli 2024

Al minstens drie jaar is mijn vaders God niet langer de mijne. Is zijn Kerk niet langer de mijne. En toch laat ik me vandaag opnemen in die Kerk, omdat ik geen lafaard ben. Ik laat toe dat mijn vader me doopt in alle drie de namen van de God die niet meer de mijne is.

Mijn God heeft een andere naam.

We zijn vanochtend vroeg opgestaan omdat we de stad door moeten naar de kerk. Meestal houdt pap de zondagsdienst in onze voorkamer. Hij is een baptistenpredikant, en ook al is niet iedereen die binnen de muren van onze buurtschap woont baptist, de mensen die naar de kerk willen, komen graag. Op die manier hoeven ze niet naar buiten, waar het er gevaarlijk gestoord aan toegaat. Het is al erg genoeg dat sommigen, mijn vader bijvoorbeeld, minstens één keer per week naar buiten moeten om naar hun werk te gaan. Geen van ons gaat nog naar school. De volwassenen hebben het er

niet op dat kinderen buiten de buurtmuur gaan.

Maar vandaag was een speciale gelegenheid. Voor vandaag had mijn vader iets geregeld met een andere predikant, een vriend van hem die nog een echt kerkgebouw heeft met een echt doopbassin.

Pap had ooit een kerk, net een paar straten buiten onze muur. Hij was die begonnen voordat er zoveel muren stonden. Maar nadat krakers erin waren getrokken en het gebouw een paar keer was beroofd en beklad, had iemand er benzine omheen en in gegooid en was het tot de grond toe afgebrand. Samen met de zeven daklozen die er die laatste nacht sliepen.

Hoe dan ook, dominee Robinson, papa's vriend, heeft weten te voorkomen dat zijn kerk vernield werd. Vanmorgen zijn we er op de fiets naartoe gegaan: ik, twee van mijn broers, vier andere kinderen uit de buurt die gedoopt zouden worden, mijn vader en nog een paar volwassenen, die bij elkaar achterop gingen zodat een van beiden de handen vrij had. Alle volwassenen waren gewapend. Dat is de regel. Ga samen en ga gewapend.

Het alternatief was thuis gedoopt worden in de badkuip. Dat was goedkoper en veiliger geweest, en prima wat mij betreft. Dat heb ik ook gezegd, maar niemand luisterde naar me. Voor de volwassenen was naar buiten naar een echte kerk gaan alsof ze in de goeie ouwe tijd stapten, toen er nog op elke straathoek een kerk stond, er te veel lampen brandden en benzine bedoeld was om er de tank van auto's en vrachtwagens mee vol te gooien in plaats van er de boel mee in brand te steken. Ze laten geen enkele kans schieten om in het verleden te leven of om jongeren voor te houden hoe geweldig het niet zal zijn als het land er weer bovenop is en de goede tijden terugkeren.

Tuurlijk, joh.

Voor de meesten van ons – ons jongeren – was het ritje gewoon een avontuur, een excuus om buiten de muur te komen. We lieten ons dopen uit plichtsgevoel of om het zekere voor het onzekere te nemen, maar de meesten van ons hebben niet zoveel met religie. Ik wel, maar mijn religie is anders.

‘Gewoon voor de zekerheid,’ zei Silvia Dunn een paar dagen geleden tegen me. ‘Misschien zit er toch iets in, in dat godsdienstgedoe.’ Haar ouders dachten dat er iets in zat, dus was ze er nu bij.

Mijn broer Keith, die er ook bij was, deelt geen van mijn overtuigingen. Hij geeft er gewoon niets om. Pap wilde dat hij gedoopt werd, en wat maakte het hem uit. Er was niet veel wat Keith iets uitmaakte. Wat hij graag deed was rondhangen met zijn vrienden, doen alsof hij volwassen was, onder werk uit komen, onder school uit komen, onder de kerkdienst uit komen. Hij is nog maar twaalf, de oudste van mijn vier broertjes. Ik mag hem niet echt, maar hij is het lievelingetje van mijn stiefmoeder. Drie slimme zoons en een sukkel, en ze houdt het meest van de sukkel.

Keith keek onderweg meer om zich heen dan de rest. Het is zijn ambitie, als je het zo wilt noemen, om hier weg te komen en naar Los Angeles te gaan. Hij is nooit erg helder over wat hij daar wil doen. Ja, naar de grote stad en dik verdienen. Volgens mijn vader is de grote stad een kadaver met te veel maden. Ik denk dat hij daar gelijk in heeft, al zitten niet alle maden in L.A. Ze zitten net zo goed hier.

Maar maden zijn er ’s morgens meestal niet zo vroeg bij. We kwamen langs mensen die languit op de trottoirs lagen te slapen of net wakker werden maar niet op ons letten. Ik zag er minstens drie die niet meer wakker zouden worden, nooit

meer. Van een van hen was het hoofd eraf. Ik betrapte mezelf erop dat ik rondkeek, op zoek naar het hoofd. Daarna probeerde ik maar helemaal niet meer te kijken.

Een vrouw strompelde ons voorbij, jong, naakt en onder de vuiligheid. Ik ving haar wezenloze blik op en realiseerde me dat ze verdwaasd of dronken was.

Misschien was ze zo vaak verkracht dat ze gek was geworden. Ik had er verhalen over gehoord. Of misschien was ze gewoon high. De jongens van onze groep vielen zowat van hun fiets, zo staarden ze haar na. Wat een vrome gedachten zouden die de komende tijd hebben.

De naakte vrouw keurde ons geen blik waardig. Toen we haar voorbij waren keek ik om en zag dat ze tegen de muur van een compound in het onkruid was gaan zitten.

Een groot deel van de rit voerde langs de ene na de andere buurtmuur, sommige een stratenblok lang, sommige twee, sommige vijf... Meer in de richting van de bergen had je hele ommuurde landgoederen: een groot huis en een heleboel gammele hutjes, waar de bedienden woonden. Vandaag kwamen we daar niet bij in de buurt. Sterker nog, we kwamen langs buurten die zo arm waren dat hun muren waren gemaakt van opeengestapelde rotsblokken, brokken beton en rommel. En langs de woonwijken zonder muur, waarvan een hoop huizen verkrot waren: afgebrand, vernield, vol dronkenlappen en junks, of gekraakt door dakloze gezinnen met hun vervuilde, ziekelijke, halfnaakte kinderen. Die kinderen waren klaarwakker en hielden ons in de gaten. Met de kleintjes had ik medelijden, maar die van mijn leeftijd en ouder maakten me nerveus. We reden in het midden van de asfaltweg vol barsten en spleten, en de kinderen kwamen langs de rand staan kijken. Ze stonden daar maar te kijken. Als we alleen of met z'n

tweeën waren geweest, of als ze de geweren niet hadden gezien, denk ik dat ze misschien hadden geprobeerd ons van onze fiets te trekken en die, of onze kleren of onze schoenen of wat dan ook, te stelen. En dan? Verkrachting? Moord? We konden weleens eindigen zoals die naakte vrouw die over straat had gestrompeld, verdwaasd, gewond misschien, die absoluut gevaarlijke aandacht trok als ze niet ergens wat kleren gapte. Ik wou dat we haar iets hadden kunnen geven.

Mijn stiefmoeder vertelde dat zij en mijn vader een keer zijn gestopt om een gewonde vrouw te helpen, en de gasten die haar hadden verwond waren vanachter een muur tevoorschijn gesprongen en hadden hen bijna vermoord.

En dat is Robledo nog maar, zo'n dertig kilometer van Los Angeles vandaan en, volgens pap, ooit een rijk, groen stadje zonder buurtmuren, waar hij als jongeman weg wilde. Net als Keith had hij het gezapige Robledo willen inruilen voor de opwinding van de grote stad. L.A. was indertijd beter te doen, minder dodelijk. Hij heeft er eenentwintig jaar gewoond. Toen werden zijn ouders in 2010 vermoord, en hij erfde hun huis. Hun moordenaar, wie het ook was, had het huis geplunderd en het meubilair kort en klein geslagen, maar had het huis niet in brand gestoken. Er stond indertijd geen muur.

Gekkenwerk om te leven zonder muur om je te beschermen. Zelfs in Robledo zijn de meeste zwervers – krakers, dronkenlappen, junks, daklozen – gevaarlijk. Ze zijn wanhopig, krankzinnig of allebei. Iedereen zou dan gevaarlijk worden.

Erger voor mij is dat ze vaak iets mankeren. Ze snijden elkaars oren, armen, benen af. Ze dragen ziekten met zich mee en hebben zwerende wonden. Ze hebben geen geld voor water om je mee te wassen, dus zitten ook niet-gewonde men-

sen onder de zweren. Ze krijgen niet genoeg te eten en zijn dus ondervoed, of ze eten bedorven voedsel en vergiftigen zichzelf. Onder het fietsen probeerde ik niet naar ze te kijken, maar een deel van de ellende kreeg ik toch te zien – kreeg ik mee – of ik wilde of niet.

Ik kan veel pijn hebben zonder in te storten. Dat heb ik moeten leren. Maar vandaag was het moeilijk om te blijven trappen en de rest bij te houden terwijl ik me bij zo ongeveer iedereen die ik zag slechter en slechter voelde.

Af en toe wierp mijn vader me over zijn schouder een blik toe. Hij zegt: 'Je kunt dit de baas. Je hoeft er niet aan toe te geven.' Hij doet altijd alsof – of misschien gelooft hij het echt – mijn hyperempathiesyndroom iets is wat ik kan afschudden en vergeten. Het 'delen' gebeurt tenslotte niet echt. Dat ik de pijn en het genot van anderen voel, komt niet door een tovertruc of door buitenzintuiglijke waarneming of zo. Het zit tussen de oren. Zelfs ik ontken dat niet. Keith deed vroeger alsof hij gewond was zodat ik zijn zogenaamde pijn zou delen. Eén keer heeft hij rode inkt als nepbloed gebruikt om me aan het bloeden te krijgen. Ik was toen elf en het bloed sijpelde al door mijn huid als ik het maar bij een ander zag. Ik kon er niets tegen doen en maakte me altijd zorgen dat mensen buiten de familie het te weten zouden komen.

Sinds ik op mijn twaalfde voor het eerst ongesteld werd, heb ik niet meer met iemand mee gebloed. Wat een opluchting was dat. Ik wou alleen dat de rest ook was opgehouden. Keith heeft me alleen die ene keer aan het bloeden gekregen, en ik heb hem erom verrot geslagen. Ik vocht niet vaak toen ik klein was omdat het zoveel pijn deed. Ik voelde elke klap die ik uitdeelde alsof ik mezelf had geslagen. Dus als ik eenmaal besloot dat er gevochten moest worden, zorgde ik ervoor dat de ander

zo snel mogelijk buiten gevecht gesteld werd. Ik heb Michael Talcotts arm en Rubin Quintanilla's neus gebroken. Ik heb Silvia Dunn vier tanden uitgeslagen. Allemaal verdienden ze het dubbel en dwars. Elke keer kreeg ik straf, en dat maakte me laaiend. Het was dubbele straf, en dat wisten mijn vader en stiefmoeder heel goed. Maar dat ze het wisten hield ze niet tegen. Ik denk dat ze het deden om de ouders van het andere kind zoet te houden. Ik wist dat ik straf zou krijgen van Cory of van pap of van allebei als ik Keith onderhanden nam: mijn arme kleine broertje, hè. Dus moest ik het mijn arme kleine broertje vooraf betaald zetten. Wat ik met hem deed moest opwegen tegen wat ze met mij zouden doen.

Dat deed het.

We kregen er later van pap allebei van langs: ik omdat ik een kleiner kind pijn had gedaan, en Keith omdat door hem onze 'familiezaken' bijna op straat hadden gelegen. Pap is nogal van de privacy en de 'familiezaken'. Er is een hele waslijst zaken waar we buiten de familiekring niet eens op hinten. Bovenaan staat alles wat met mijn moeder te maken heeft, mijn hyperempathie en hoe het een met het ander samenhangt. Het is allemaal even beschamend wat mijn vader betreft. Hij is predikant, hoogleraar en decaan. Een eerste vrouw die drugsverslaafd was, en een dochter die beschadigd is door dat drugsgebruik, zijn geen dingen die hij aan de grote klok wil hangen. Gelukkig niet. De meest kwetsbare persoon zijn die ik ken, is godsamme inderdaad niet iets wat ik aan de grote klok wil hebben.

Ik kan niets aan mijn hyperempathie doen, wat pap ook denkt of wil of wenst. Ik voel datgene wat ik zie dat een ander voelt, of wat ik denk dat een ander voelt. Hyperempathie is wat psychiaters een 'organische waanstoornis' noemen. Het

zal wel. Het doet pijn, meer hoef ik niet te weten. Dankzij Paracetco, dat kleine pilletje, dat Einstein-poedertje, het medicijn waarop mijn moeder besloot los te gaan voordat mijn geboorte haar het leven kostte, ben ik gestoord. Ik krijg een hoop narigheid te verduren die niet de mijne is, die niet eens echt is. Maar die wel pijn doet.

Ik hoor én pijn én genot mee te krijgen, maar veel genot is er tegenwoordig niet. Zo ongeveer het enige genot waar ik graag in deel, is seks. Ik krijg de lol mee van de man en die van mijzelf. Ik zou bijna willen dat het niet zo was. Ik woon in een kleine, dorpse, ommuurde viskom, en ik ben de dochter van de dominee. Er zijn echt grenzen aan wat ik kan doen als het om seks gaat.

Maar goed, mijn neurotransmitters zijn een zootje en dat zullen ze altijd blijven. Ik red het wel, zolang de rest van de wereld er niets van weet. Binnen onze buurtmuur gaat het prima. Maar die fietstoer vandaag, dat was de hel. De heen- en de terugrit, alle ergste dingen die ik ooit heb gevoeld bijeen: spoken en schimmen, harde klappen en gemene steken.

Als ik niet te lang naar oude verwondingen kijk, valt het mee. Er was een naakt jochie van wie de huid één massa rode zweren was, een man met een grote dikke korst op het stompje waaraan vroeger zijn rechterhand had gezeten, een klein naakt meisje van een jaar of zeven bij wie het bloed langs de blote dijen liep, en een vrouw met een opgezet, tot bloederige pulp geslagen gezicht.

Ik moet schrikachtig hebben geleken. Ik keek op en om me heen als een vogel, zonder mijn blik langer op wie dan ook te laten rusten dan nodig was om te bepalen of ze op me af kwamen of iets op me richtten.

Pap heeft misschien iets van wat ik doormaakte van mijn

gezicht afgelezen. Ik probeer niets te laten blijken, maar hij weet me goed te peilen. Soms zeggen mensen dat ik onvriendelijk of boos kijk. Beter dat ze dat denken dan dat ze de waarheid weten. Beter dat ze wat dan ook denken dan om ze te laten weten hoe gemakkelijk het in feite is om me te verwonden.

Pap wilde per se vers, schoon drinkwater voor de doop. Hij kon het zich natuurlijk niet veroorloven. Wie wel? Dat was de andere reden dat er behalve mijn broertjes Keith en Marcus nog vier kinderen meegingen: Silvia Dunn, Hector Quintanilla, Curtis Talcott en Drew Baiter. De ouders van de anderen hadden geholpen met de kosten. Ze vonden een fatsoenlijke doop belangrijk genoeg om er geld aan uit te geven en er risico voor te lopen. Ik was de oudste, ongeveer twee maanden ouder dan de eerstvolgende, Curtis. Ik vond het al erg genoeg dat ik erbij was, dat Curtis erbij was vond ik nog erger. Hij doet me meer dan ik wil. Het doet me iets wat hij van me denkt. Ik ben bang dat ik op een dag ten overstaan van de wereld instort en dat hij het ziet. Maar niet vandaag.

Tegen de tijd dat we de burcht-kerk bereikten, deden mijn kaken pijn van de keren dat ik mijn kiezen op elkaar had moeten zetten en was ik doodop.

Er waren maar vijftig, zestig mensen bij de dienst, genoeg om onze voorkamer thuis van voor tot achter te vullen en een massa mensen te lijken. Maar in de kerk, met zijn muur, zijn Lazor-draad en zijn tralies, zijn enorme holle ruimte en zijn gewapende beveiliging, leek het een handjevol. Dat was oké. Het laatste waar ik op zat te wachten was een groot publiek om me de das om te doen.

De doop verliep netjes volgens schema. Ze stuurden ons naar de badruimten (HEREN, DAMES, S.V.P. GEEN PAPIER IN DE

WC, WATER OM TE WASSEN IN DE EMMER LINKS...) om ons om te kleden in een wit hemd. Toen we klaar waren, bracht Curtis' vader ons naar een wachtkamer waar we de preek konden volgen – over het eerste hoofdstuk van Johannes en het tweede van Handelingen – en op onze beurt moesten wachten.

Ik kwam als laatste. Ik ga ervan uit dat dat mijn vaders idee was. Eerst de kinderen van de burens, dan mijn broers, dan ik. Om redenen die mij niet heel logisch lijken vindt pap dat ik nederiger zou moeten zijn. Ik vind dat mijn specifieke biologie wel nederig – of vernederend – genoeg is.

Maar wat maakt het uit? Iemand moest laatste zijn. Ik wou alleen dat ik moedig genoeg was geweest om voor het hele gedoe te bedanken.

Dus: 'In de naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest...'

Bij de katholieken handelen ze dit in de babytijd af. Ik wou dat baptisten dat ook deden. Ik zou bijna willen dat ik het belangrijk vond, zoals zoveel mensen kennelijk doen, zoals mijn vader kennelijk doet. En anders zou ik willen dat het me koud liet.

Maar dat doet het niet. De notie van God laat me de afgelopen tijd niet los. Ik ben gaan letten op wat anderen geloven: of ze gelovig zijn en zo ja, in wat voor god ze dan geloven. Keith zegt dat God gewoon de manier is waarop volwassenen je zo bang maken dat je doet wat ze zeggen. Hij zegt het niet als pap in de buurt is, maar hij zegt het wel. Hij gelooft in wat hij ziet, maar wat hem ook in het gezicht staart, veel ziet hij niet. Ik veronderstel dat pap dat ook over mij zou zeggen als hij wist wat ik geloofde. En misschien zou hij gelijk hebben. Maar dat zou me er niet van weerhouden om te zien wat ik zie.

Veel mensen lijken te geloven in een grote-lieve-papa-God of een meneer-de-agent-God of een Uwe-Majesteit-God. Ze

geloven in een soort supermens. Sommigen geloven dat God een ander woord is voor de natuur. En de natuur blijkt dan alles te zijn wat ze toevallig niet snappen of waar ze geen grip op voelen.

Anderen zeggen dat God een geest is, een kracht, een ultieme werkelijkheid. Vraag zeven mensen wat die dingen betekenen en je krijgt zeven verschillende antwoorden. Dus wat is God? Gewoon maar een woord voor datgene waardoor je je toevallig speciaal en beschermd voelt?

Op het moment is een hevige, vroege orkaan aan het uitrazen in de Golf van Mexico. Hij heeft daar her en der flink huisgehouden en mensenlevens geëist van Florida en Texas tot diep in Mexico. Er zijn tot nu toe zeventienhonderd doden geteld. Eén orkaan. En hoeveel mensen heeft die verder geraakt? Hoeveel komen er straks om van de honger door de vernielde oogsten? Dat is de natuur. Is dat God? De meeste doden zijn gevallen onder de daklozen, die geen veilig heenkomen hebben en die de waarschuwingen pas horen als het te laat is om het te voet nog te zoeken. Waar moeten ze het ook zoeken? Is het een zonde tegen God om arm te zijn? Wij zijn zelf zowat arm. Er zijn steeds minder banen te verdelen, er komen steeds meer mensen bij, er zijn steeds meer jongeren die opgroeien zonder vooruitzichten. Op een dag zijn we hoe dan ook allemaal arm. De volwassenen zeggen dat het allemaal weer beter zal worden, maar daar is tot nu toe niets van te merken. Hoe zal God – mijn vaders God – ons behandelen als we dadelijk arm zijn?

Is er een God? En zo ja, geeft hij (zij? het?) om ons? Deïsten als Benjamin Franklin en Thomas Jefferson geloofden dat God iets was wat ons had geschapen en het ons daarna zelf liet uitzoeken.

‘Misleide figuren,’ zei mijn vader toen ik hem naar de deïsten vroeg. ‘Ze hadden meer vertrouwen moeten hebben in Gods woord in de Bijbel.’

Ik vraag me af hoe het met dat vertrouwen van de mensen aan onze Golfkust staat. Mensen hebben wel vaker dwars door rampen heen hun geloof bewaard. Ik lees veel over dat soort dingen. Ik lees veel, punt. Mijn favoriete bijbelverhaal is het boek Job. Ik denk dat het meer zegt over goden in het algemeen en mijn vaders God in het bijzonder dan alles wat ik verder heb gelezen.

In Job zegt God dat hij alles heeft geschapen en dat hij alles weet, en dat dus niemand het recht heeft om vraagtekens te plaatsen bij wat hij ermee doet. Oké. Daar valt mee te werken. Die oudtestamentische God strookt met de huidige gang van zaken. Maar die God klinkt toch erg als Zeus: een supermachtige man die met zijn speelgoedjes speelt zoals mijn kleine broertjes met speelgoedsoldaatjes spelen. *Paf!* Zeven soldaatjes vallen dood om. Als ze van jou zijn, bepaal jij de regels. Wie maalt er nou om wat de speelgoedjes ervan vinden. Roei het gezin van een speelgoedje uit en geef het een ander gezin. Speelgoedkinderen zijn vervangbaar, net als de kinderen van Job.

Misschien is God een groot kind dat met zijn speelgoed speelt. Als dat zo is, wat maakt het dan uit dat zevenhonderd mensen hun leven verliezen in een orkaan? Of dat zeven kinderen naar de kerk gaan en in een bad vol duur water gedompeld worden?

Maar stel dat dat allemaal niet klopt? Stel dat God iets heel anders is?